

ÅRSANALYS 2019

Barn- och skolnämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förvaltningsberättelse	4
Händelser av väsentlig betydelse	4
Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten	7
Kommunfullmäktiges särskilda uppdrag till nämnderna	13
Resultat och ekonomisk ställning	14
Personal	19
Miljö.....	25

Sammanfattning

Kunskapsresultat

Sedan år 2016 visar resultat avseende andel elever i åk 9 som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen samt andel elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram på en nedåtgående trend. Även om kunskapsresultaten i Lunds kommun generellt sett är goda, är det sedan tidigare konstaterat att barn- och skolnämndens verksamheter lyckas bäst med barn och elever som växer upp i studievana hem samt i gynnsamma socioekonomiska förhållanden. Barn- och skolnämnden arbetar för att uppföljning och analyser av barns och elevers utveckling, lärande och kunskapsresultat underlättas och stärks, vilket görs i samverkan med Skolverket och Linnéuniversitetet.

Resultat och ekonomisk ställning

Barn- och skolnämnden redovisar ett negativt resultat på **-9,6 mnr** år 2019, jämfört med tilldelad ram på 2 663,5 mnr.

I resultatet redovisas en extraordinär post på **-16,7 mnr**. Det avser kostnad för skolpeng till fristående förskolor och fritidshem för en månad extra år 2019. Denna justering görs i syfte att från och med år 2020 komma i fas med utbetalningarna så att de bokförs samma månad som den faktiska utbetalningen sker och inte månaden efter, vilket tidigare har varit det vedertagna tillvägagångssättet.

Därutöver har barn och skolnämnden under året haft fler elever i grundskolan och fritidshem än vad fullmäktiges ram tagit hänsyn till vilket, enligt principer för hantering av uppkomna budgetavvikelser, ska regleras i slutet av året. Den samlade beräkningen utifrån fastställda principer motsvarar **+7,9 mnr**.

Efter kompensation för volymavvikelser, justeringar för ej påverkbara händelser och med hänsyn tagen till den extraordinära posten beräknas barn- och skolnämndens samlade resultat till **+14,9 mnr**.

Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjningen är en av barn- och skolnämndens stora utmaningar. Antalet barn och elever ökar samtidigt som tillgången på behöriga lärare, fritidspedagoger och förskollärare är begränsad. Utöver pensionsavgångar påverkar personalomsättningen behovet av rekrytering, så att vidta åtgärder för minska personalomsättningen blir allt viktigare. Påbörjat arbete med att ge yrkesskickliga medarbetare möjlighet att göra karriär inom nämndens verksamheter behöver fortsatt stärkas, bland annat inom ramen för arbetet med att utveckla undervisningen och undervisningsmiljön i syfte att stärka barns och elevers utveckling och lärande.

Förvaltningsberättelse

Händelser av väsentlig betydelse

Kunskapsresultat

Sedan år 2016 visar resultat avseende andel elever i åk 9 som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen samt andel elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram på en nedåtgående trend. Även om kunskapsresultaten i Lunds kommun generellt sett är goda och når höga nivåer jämfört med statistik för riket samt jämfört med andra större städer, är det sedan tidigare konstaterat att barn- och skolförvaltningens verksamheter lyckas bäst med barn och elever som växer upp i studievana hem samt i gynnsamma socioekonomiska förhållanden. Förskolornas och skolornas, såväl som huvudmannens, analyser av barns och elevers utveckling, lärande och kunskapsresultat behöver stärkas liksom verksamheternas kompensatoriska förmåga. Det är avgörande för att få svar på hur dessa resultat kan påverkas och för att fullt ut kunna möta enskilda barns och elevers behov utifrån sina specifika förutsättningar.

- **Ny organisation**

Den stora organisationsförändring som påbörjats har ännu inte fullt ut landat. En genomgripande organisationsförändring i en stor organisation, med förändring av uppdrag, ansvarsområden, arbetssätt, processer, riktlinjer och rutiner tar tid, enligt forskning mellan 5-8 år (Alvehus & Jensen, 2015). Detta då en större organisationsförändring sällan utgör en utkristalliserad del oberoende av andra delar. Istället överlappar de varandra, går in i varandra, övergår i varandra och föranleder varandra. En organisationsförändring kan dock ta kortare tid, under förutsättning att det finns strukturer, processer och roller som stödjer det gemensamma arbetet mot uppsatta mål. En utvecklingsplan där detta definieras är ett sätt att stödja arbetet i gemensam riktning och en förvaltningsövergripande sådan är under framtagande som stöd för pågående organisationsförändring. Därutöver har ett arbete påbörjats med att utveckla kanaler, strukturer och roller för en god intern och extern kommunikation. Det syftar bland annat till att utveckla ledningskommunikationen så att förståelsen för och kunskapen om förvaltningens vision och mål ökar och att struktur avseende innehåll för information byggs upp, så att medarbetarnas förutsättningar att lösa sina uppgifter på ett bättre och snabbare sätt förbättras.

- **Översyn skolledarorganisationen**

Barn- och skolförvaltningen har under 2019 påbörjat en översyn av skolledarorganisationen. I syfte att säkerställa likvärdiga förutsättningar för samtliga rektorer i Lunds kommun har en översyn av skolledarorganisationen påbörjats i samverkan med samtliga skolledare och fackliga representanter. Under året har ett flertal skolledarforum ägnats åt att processa olika scenarier och tidsplan för översynen för att säkerställa delaktighet, att olika perspektiv behandlas och att tillsammans enas om bärande principer. Utifrån det gemensamma arbetet där förvaltningsledning, samtliga skolledare och fackliga organisationer medverkat, har perspektiv lyfts upp och ett förslag på en skolledarorganisation successivt växt fram. Förslaget som framför allt innebär förändringar inom grundskoleverksamhetens rektorsorganisation planeras träda ikraft i augusti 2020.

- **Förvaltningsgemensamma processer inom HR, ekonomi, kvalitetsarbete och myndighetsutövning**

Ett omfattande arbete har påbörjats när det gäller att skapa förvaltningsgemensamma processer för HR, ekonomi, kvalitet- och myndighetsavdelningen. Arbetet bedrivs utifrån uppdraget att skapa en enhetlig och tydlig ledning, styrning och uppföljning med tillhörande adekvat stöd till verksamheterna. Att arbeta inom en och samma förvaltning är ett signum för 2019 års arbete för verksamheterna, liksom för avdelningarna inom stab och administration. Ett flertal förvaltningsgemensamma processer och rutiner har reviderats, utarbetats och satts i verkning. Implementeringsarbetet, förtrogenheten med rutinerna och processerna, liksom att finjustera dem när så behövs, är ett pågående arbete där varje medarbetare i organisationen utgör en viktig roll.

- **Digitalisering av processer**

År 2019 inleddes med ett digitaliseringsprojekt kopplat till skolvalsprocessen till förskoleklass. Projektet, som gjordes i samverkan med IT-avdelningen och stadsbyggnadskontoret, medförde att barn- och skolförvaltningen sparade ca 600 timmars administrativt arbete och kommer att fortsätta göra så årligen. Arbetet resulterade även i att processen nominerades till Guldlänken.

Under hösten har flera processer inom barn- och elevadministrationen digitaliserats. Ansökan till förskola och fritidshem, uppsägning av plats inom förskola och fritidshem och hantering av inkomstuppgifter återfinns nu som så kallade inloggade e-tjänster, vilket innebär att ärenden hamnar direkt in i verksamhetssystemet för barn- och elevadministration. Det har fått till resultat att kommuninvånare i högre grad kan hantera sina ärenden kopplat till förskola och skola utan fysiska blanketter, vilket i sin tur resulterat i att det administrativa arbete som varit kopplat till sådana blanketter reducerats. Förvaltningen har dessutom deltagit i pilotprojektet kopplat till kommunens satsning på Robotic Process Automation, RPA. Detta har resulterat i att automation kopplat till följande processer påbörjats respektive färdigställt gällande: skolplacering av elever, skolskjutsansökan, import av barn, elever och vårdnadshavare i skola24.

- **Plan mot kränkande behandling, diskriminering och trakasserier**

I syfte att underlätta arbetet för rektorer, ge dem goda förutsättningar att fokusera på resultat, utvärderingar, analyser och nya mål kopplat till området, skapade förvaltningen under våren en gemensam rapportmall i kommunens verksamhetssystem. Arbetet ger också huvudmannen förutsättningar att säkerställa lagstadgade krav, likvärdighet samt att samtliga enheter har en aktuell plan mot kränkande behandling, diskriminering och trakasserier.

- **Extraordinärt stöd**

För första gången har handläggning och beslut om extraordinärt stöd genomförts på ett och samma sätt för Lunds kommuns samtliga förskolor och skolor, oberoende av huvudman. Varje utbildningsområde har vidare fått en återkoppling av vad som framgått genom processen så som exempelvis mönster som framträder och vad som ligger till grund för beviljande respektive avslag och samtidigt kunnat ställa frågor. Återkopplingstillfällena har också varit viktiga tillfällen att fånga upp vilken form av stöd verksamheten behöver framåt i arbetet med särskilt stöd och extraordinärt stöd. Processen är ny för organisationen och ett fortsatt arbete pågår för att bland annat förenkla och förtydliga processen i delar.

- **Tillgänglighetsprojekt för Lunds förskolor**

Under 2019 har pedagogiska resursenheten genomfört ett tillgänglighetsprojekt inom hela förskoleverksamheten i Lund i syfte att stärka utvecklingen av tillgängliga lärmiljöer i förskolan. En del av projektet har inneburit att en kartläggning genomförts vid respektive enhet avseende tillgängligheten i förskolans lärmiljöer. Inom ramen för den har såväl goda exempel som utvecklingsmöjligheter identifierats. Tillsammans med en projektgrupp, bestående av tre representanter från varje utbildningsområde, har därefter ett förslag på kommunövergripande målkriterier arbetats fram. Alla medarbetare i Lunds kommunala förskolor har deltagit i en utbildningsinsats gällande tillgängliga lärmiljöer, som genomförts vid respektive enhet. Utbildningsinsatsen har bestått av en föreläsning om kommunikation, språk och visuellt stöd samt en workshop i bildstödsprogrammet Widgit Online. Projektkoordinatören har i nära samarbete med tre pilotförskolor även stöttat med att utveckla och tillgängliggöra lärmiljöerna, där en del även avsett implementering av bildstöd.

- **Förarbete för lokalprogram förskola**

Barn- och skolförvaltningen har under våren 2019 tagit fram en verksamhetsbeskrivning för förskola. Verksamhetsbeskrivningen kommer utgöra underlag för framtagande av ett nytt lokalprogram för förskola. Arbetet har genomförts i en mindre arbetsgrupp, men ett antal workshops har också genomförts tillsammans med samtliga rektorer inom förskolan. Det dokument som skrivits fram innehåller en pedagogisk idé utifrån förskolans uppdrag, resonemang kring en förskolas organisation samt beskrivning av ett antal funktioner som är nödvändiga för förskoleutbildningen. Att involvera samtliga rektorer har även varit ett sätt att arbeta med implementering av förskolans nya läroplan, Lpfö18.

- **Nya förskolor och skolor**

Solbjers förskola startade sin verksamhet 2 december. Förskolan med kapacitet för 5 avdelningar är nybyggd i den första etappen på Brunnsögområdet. I samband med att de nya lokalerna togs i bruk flyttades verksamheten på Toppens förskola till Solbjers förskola. Genom flytten så lämnas lokalerna på Toppens förskola.

Delfinens förskola och skola startade sin verksamhet höstterminen 2019. Skolan har årskurs F-3 för ca 200 elever och förskolan är byggd för att vara 6 avdelningar. Skol- och förskolelokaler finns i bottenvåningen på ett bostadshus. Delfinens förskola samlade ihop grundskoleverksamheterna på tidigare Ladugårdsmarkens skola och Delfinskolan tillsammans med förskoleverksamheten på tidigare Sagostundens förskola. Både Delfinskolan och Sagostundens förskola fanns i paviljonger som nu avvecklas.

Vid årsskiftet togs Lerbäckskolans nya idrottshallar i bruk. I byggnaderna ryms en fullstor idrottshall och en mindre idrottssal.

- **Lokalkapacitetsutredning**

Kommunkontoret genomför en kapacitetsutredning av kommunala grundskolor i Lund. I en första etapp undersöktes under våren skolor med årskurs 7-9. En extern konsult har anlåtts för att räkna antal rum och ytor. Lokalplanerare har utifrån konsultens rapport haft fördjupade samtal med rektorer, biträdande rektorer, utbildningschefer och administrativa chefer. Resultatet är en samlad bedömning av nuläge, men också en bedömning av lokalprogrammets effekter och återger ett resonemang kring vilka åtgärder som kan göras för att öka en skolas kapacitet (minsta dimensionerande faktor).

Under hösten 2019 har vidare arbete utförts med utredning av vilka åtgärder som är möjliga och rimliga att utföra. Kapacitetsutredningen har även påbörjats kring skolor med årskurs F-6.

- **Årets digitaliseringsledare finns i barn- och skolförvaltningen**

En av förvaltningens utbildningschefer utsågs till årets digitaliseringsledare på Skolledargalan. Galan lyfter fram skolledare som förtjänar att bli extra uppmärksammade för sina förtjänstfulla insatser och som samtidigt inspirerar kollegor i hela skolsverige.

- **Årets skolkock samt Årets hållbara offentliga restaurang finns i barn- och skolförvaltningen**

White Guide Junior vill bidra till att höja kvaliteten på den offentliga gastronomin genom att lyfta fram och sprida goda exempel där balansen mellan god smak, näringsriktighet, utbud, måltidsmiljö, service och pedagogiskt samarbete fulländar skolmåltiden. Två prestigefyllda pris; Årets skolkock samt Årets hållbara offentliga restaurang, tilldelades Byskolan i Lunds kommun.

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

Lunds vision och förhållningssätt

Lund skapar framtiden – med kunskap, innovation och öppenhet

I Lund har kunskap förändrat världen i mer än 1000 år. Nytänkande och problemlösande ligger i vår natur. Vi hämtar kraft i historien för att tillsammans med andra skapa framtiden.

Lund är en plats där du kan vara dig själv, där du vill bo, utvecklas och bidra till framtiden. Här finns en unik kunskapskultur där olikheter berikar. Vi vågar tänka stort och visa handlingskraft. Genom öppenhet och tillit till varandra låter vi idéerna växa till hållbara lösningar på dagens och morgondagens utmaningar.

Tillsammans kan vi mötas, skratta och lösa världsproblem. Genom att visa vägen och inspirera andra visar vi att Lund är ett levande och ledande kunskapscentrum som gör skillnad. Då, nu och i framtiden. Här och i världen.

Förhållningssätt:

Lyssna

Vi lyssnar och tar till oss kunskap som finns i Lund och i världen utanför. Öppenheten gör att vi får nya perspektiv, odlar innovationer, idéer och en stark demokrati.

Lära

Vi lär genom att lyssna, men också genom att vara nyfikna och skapa. Vårt lärande driver utvecklingen och i en värld som är i ständig förändring bjuder vi in, testar nya tankar och lösningar och följer goda exempel.

Leda

Vi leder och vi visar mod och handlingskraft; vi genomför förändringar och tar initiativ. Vi verkar tillsammans med andra och drar nytta av varandras kompetenser, erfarenheter och våra olika uppdrag och roller. Tillsammans åstadkommer vi mer.

Målstyrning

Nämndens utvecklingsmål

	Nämndens utvecklingsmål	Indikatorer	Mål 2019	Utfall 2019	Utfall 2018	Utfall 2017
■	En likvärdig utbildning av hög kvalitet i Lunds kommuns förskolor och skolor	Elever i åk. 9, meritvärde kommunala skolor, genomsnitt (17 ämnen)	255	249,3	251,7	251,7
		Elever i åk. 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor, andel (%)	95 %	87,5 %	89,5 %	92,4 %
■	Alla barn och elever ska ges förutsättningar att nå målen för utbildningen	Elever i åk. 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, kommunala skolor, andel (%)	88 %	82,8 %	83,5 %	87,3 %
		Elever i åk 6 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen (som eleven läser), kommunala skolor, andel (%)	88 %	81 %	86,7 %	86,6 %
		Heltidstjänster med förskollärläggning, kommunal regi, andel (%)	48		47	46
■	Barn- och skolförvaltningen är en attraktiv arbetsgivare med hållbara arbetsplatser	Minskad sjukfrånvaro (10%)	7	7,3	7,7	7,6
		Lägre personalomsättning (10%)	11,7	15	13	14

Grönt = Klarar målet (samtliga indikatorer når uppsatt målvärde)

Gult = Klarar delvis målet (åtminstone en av indikatorerna når uppsatt målvärde)

Rött = Klarar ej målet (ingen av indikatorerna når uppsatt målvärde)

Bedömning av utvecklingsmålen bygger på kopplade indikatorers utfall i förhållande till uppsatta målvärden för året. En indikator bedöms uppnådd om den når upp till eller överträffar målvärdet för året; ej uppnådd om utfallet är sämre än uppsatt målvärde för året.

Utifrån ovan bedömningsgrunder bedöms inget av nämndens utvecklingsmål vara uppnåddt för 2019.

En likvärdig utbildning av hög kvalitet i Lunds kommuns förskolor och skolor

Meritvärdet i de kommunala skolorna (som genomsnitt av 17 ämnen) sjunker något jämfört med de två senaste åren. 2016 låg värdet på 252,5, under 2017 och 2018 låg det på 251,7. Resultatet för 2019 blev 249,3, vilket är lägre än de två senaste åren, men

högre än 2015 då genomsnittet låg på 247,3. Målvärdet om 255 poäng uppnås därmed inte.

Andelen elever i årskurs 9 med behörighet till yrkesprogram på gymnasiet sjunker även det något. Resultatet för 2019 blev att 87,5 % av eleverna hade behörighet. Detta kan jämföras med de två föregående åren, där behörigheten för 2017 uppgick till 92,4 % och 2018 till 89,5 %. Den negativa trenden fortsätter och målvärdet om 95 % behörighet uppnås ej.

Utvecklingsmålet målet klaras ej. Lunds kommun har relativt goda resultat i förhållande till andra skolkommuner i riket, men såväl genomsnittligt meritvärde som andelen av elever i årskurs 9 med behörighet till gymnasiet fortsätter att sjunka. Målvärdena för året nås ej. Analysen visar bland annat att undervisningskvaliteten behöver stärkas. Undervisningen behöver i alla delar vila på vetenskap och beprövad erfarenhet. Kompetensutveckling behöver omsättas i handling.

Alla barn och elever ska ges förutsättningar att nå målen för utbildningen

Andelen elever som uppnår kunskapskraven i alla ämnen i årskurs 6 och 9, har sjunkit under 2019. Resultatet för året är sämre än resultaten för de två föregående åren, såväl avseende årskurs 6 som 9. Målvärdet om att minst 88 % av eleverna ska nå upp till kunskapskraven nås ej.

Indikatorn avseende andelen *heltidstjänster med lärarlegitimation inom förskolan* bygger på data från Skolverket/Kolada som ännu inte sammanställts för året.

Andelen elever som uppnår kunskapskraven är fortsatt relativt högt i Lunds kommun i jämförelse med riket, men resultaten har under året försämrats vid en jämförelse med föregående år, och uppsatta målvärden nås ej. Analysen visar bland annat att lärmiljöerna behöver utvecklas så att de blir tillgängliga för alla barn och elever. Tillgängliga lärmiljöer innefattar såväl psykosociala, pedagogiska som fysiska aspekter av lärmiljön.

Mot bakgrund av ovanstående klaras ej utvecklingsmålet. I det fall ett positivt utfall för indikatorn avseende heltidstjänster inom förskolan påvisas, kan målet slutligt komma att bedömas som *delvis* uppnått.

Barn- och skolförvaltningen är en attraktiv arbetsgivare med hållbara arbetsplatser

Sjukfrånvaron har under 2019 minskat i jämförelse med såväl 2017 som 2018, och hamnar på 7,3%. Målvärdet om att minska sjukfrånvaron med 10% årligen uppnås dock inte.

Avseende *personalomsättningen* hamnar denna för 2019 på 15%. Detta är högre än såväl 2017 som 2018, och målvärdet om en omsättning på högst 11,7 % uppnås därmed inte.

Utvecklingsmålet klaras därmed inte. Sjukfrånvaron påvisar en positiv utveckling vid en jämförelse med föregående år, men målsättningen om en minskning om 10 % nås inte. Vidare har personalomsättningen ökat vid jämförelse med föregående år.

Intern kontroll

Under året har ett flertal kontrollaktiviteter genomförts inom ramen för nämndens interna kontrollarbete.

Följande tre *kommungemensamma* kontrollaktiviteter genomfördes:

- Granskning av nämnders och styrelser följksamhet mot rutiner kring direktupphandling
- Kontroll av attestlistor
- Riskanalys kring bedrägligt/oegentligt beteende

Vidare genomfördes följande *nämndspecifika* kontrollaktiviteter:

- Att verksamheterna upprättar plan mot kränkande behandling
- Att elevers frånvaro rapporteras korrekt
- Att elevers frånvaro anmäls, utreds och åtgärdas i enlighet med lagstiftningen

Granskningarna påvisade bland annat förekomst av avvikelser gällande följksamhet av rutiner för direktupphandling. I synnerhet visade genomförd kontroll på behovet av förbättrad dokumentation och diarieföring. Övriga två kommungemensamma kontrollaktiviteter påvisade inga större avvikelser.

Avseende de nämndspecifika kontrollaktiviteterna konstaterades att det fortfarande fanns avvikelser avseende tillämpning av de under hösten framtagna rutinerna gällande anmälan till huvudman om frånvaro, där de nya rutinerna ej tillämpas fullt ut i organisationen. Vidare konstaterades att enheternas framtagande av planer mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier så långt fungerat förhållandevis väl och genomförs i den gemensamma mallen. Utveckling av stöd i arbetet kommer fortsatt att ske under 2020. Förbättringsåtgärder kopplat till ny rutin rörande anmälan till huvudman avseende frånvaro har initierats och planeras, och kommer att följas upp i intern kontroll 2020.

Den översiktliga utvärderingen av nämndens sammanvägda interna kontrollarbete påvisar att det finns ett antal områden som behöver utvecklas under 2020. Under 2019 har riskanalys genomförts med ökad delaktighet från verksamhet och nämnd. Under det kommande året behöver information och kommunikation förbättras, vilket delvis förenklas av att planerade kontroller och åtgärder ska genomföras vid olika tillfällen under året, där information och kommunikation löpande lyfts upp. Vidare planeras kontrollmiljön att stärkas genom att de övergripande arbetsstrukturerna för internkontrollarbetet formaliseras ytterligare, bland annat genom skapande av tydlig arbetsgrupp med övergripande samordning (vilket också syftar till att öka samsyn och kunskapsnivå inom området).

Fokusområden

Smartare Lund

Under pågående omorganisation har barn- och skolnämndens fokus legat på organisering, relationsbyggande, stärka likvärdiga förutsättningar och att skapa tydliga och förvaltningsgemensamma interna processer och rutiner. En utbildning i världsklass innebär en utbildning av hög och jämn kvalitet, som medvetet och systematiskt säkerställer att varje barns och elevs personliga och kunskapsmässiga utveckling gynnas, oberoende av dennes bakgrund. I verksamhetsplan 2019 angavs strategier som följs upp nedan:

- Lunds kommun och barn- och skolnämnden ska jämföra sig med och hämta intryck från rikets allra bästa skolhuvudmän och verksamheter snarare än med genomsnittliga resultat för riket som helhet.

- Det systematiska kvalitetsarbetet ska i hög grad ger svar på vad kunskapsresultat och andra resultat beror på, vilka åtgärder som krävs för att påverka resultat eller ojämlika förutsättningar i positiv riktning. Kvalitetsarbetet behöver vidare stödja en ändamålsenlig uppföljning för att säkerställa att arbetet fullföljs och påverkar resultaten enligt plan.

Under 2019 har representanter från barn- och skolnämndens verksamheter genomfört studiebesök i andra kommuner i syfte att inhämta erfarenheter och ta del av strategier när det gäller ett ändamålsenligt systematiskt kvalitetsarbete på huvudmannanivå. Vidare har en åtgärdsplan utarbetats för huvudmannans systematiska kvalitetsarbete, inom ramen för Samverkan för bästa skola. Genom riktade insatser under kommande två år ska rutiner, processer och analysmodeller byggas upp för att stärka huvudmannen i arbetet med att planera, följa upp och utveckla utbildningen inom förskole-, grundskole- och grundsärskoleverksamheten.

- Den grundläggande utbildningen ska i högre grad präglas av kunskap, utbyte och interaktion. Praktisk forskning med fokus på utveckling av undervisningen behöver etableras och utvecklas som stöd för detta.

Ännu ej påbörjat.

- Barn- och skolnämnden i Lunds kommun ska kunna attrahera och behålla de absolut skickligaste medarbetarna. En del i detta arbete handlar om att identifiera eventuella behov av, attrahera och rekrytera nya professioner inom verksamheterna för att kunna utveckla utbildningen i avsedd riktning.

Det finns ett positivt samband mellan god arbetsmiljö, bra arbetsklimat och låg sjukfrånvaro. Barn- och skolnämnden har, liksom övriga nämnder i Lunds kommun, målet att sjukfrånvaron ska minska med 10% jämfört med i fjol. Trenden är att sjukfrånvaron bland nämndens anställda minskar. Sjukfrånvaron är dock fortfarande hög och det är av vikt att nämndens aktiva arbete med frågan fortgår.

Varje medarbetare är betydelsefull för en god utbildning med hög kvalitet för de barn och elever som finns inom nämndens verksamheter. Ett arbete har påbörjats när det gäller att se över vilka insatser som behövs för att behålla befintliga och attrahera nya medarbetare till nämndens verksamheter.

Höjd kvalitet och gott bemötande

God service, tillgänglighet och professionellt bemötande är grundläggande delar i kommunens uppdrag. I verksamhetsplanen för 2019 identifierades nedan strategier: att barn- och skolnämnden utvecklar arbetet med kommunikation;

- intern kommunikation i syfte att öka kunskapen om vision, mål och verksamhet, ge möjlighet till ny kunskap och förståelse, ge underlag för beslutsfattande, skapa vi-känsla, öka delaktighet, professionalitet, engagemang, motivation och trivsel

Flera interna kommunikationskanaler har vidareutvecklats under år 2019. Innehållet på Inloggad (intranätet) har utvecklats och ett nyhetsbrev för chefer har startats upp. Barn- och skolnämndens förvaltningsledning har under året även inlett ett arbete med att utveckla ledningskommunikationen för att öka förståelsen för, och kunskapen om, vision och mål. Arbetet fortsätter under 2020 bland annat med framtagande av en handlingsplan och genomförande av prioriterade åtgärder.

- extern kommunikation i syfte att stärka varumärket utifrån både arbetsgivar- och verksamhetsperspektiv, skapa förtroende för förvaltningens verksamhet, för förtroendevalda och medarbetare och för att på ett attraktivt sätt marknadsföra förvaltningens verksamheter i enlighet med vision och mål

Insatser har genomförts under år 2019 för att stärka bilden av verksamheternas arbete. Detta har gjorts genom att kontinuerligt lyfta goda exempel i externa kanaler.

att Barn- och skolförvaltningen arbetar med att utveckla arbetssätt så att upplevelsen hos dem som är i kontakt med vår verksamhet upplever att det är enkelt att göra rätt;

- För att det ska uppnås så kommer förvaltningen att arbeta med att förenkla processer genom t.ex. digitalisering och automatisering. Målet med att digitaliseringen är en snabbare handläggning, bättre underlag för beslut, ökad rättssäkerhet och tillgänglighet

Barn- och skolnämnden har under år 2019 drivit flera utvecklingsarbeten kopplat till digitalisering. Digitaliseringen av processer inom barn- och elevadministrationen har fått till resultat att kommuninvånare i högre grad kan hantera sina ärenden kopplat till förskola och skola utan fysiska blanketter. Förvaltningen har dessutom deltagit i pilotprojektet kopplat till kommunens satsning på Robotic Process Automation, RPA. Detta har resulterat i att automation kopplat till följande processer påbörjats respektive färdigställts gällande: skolplacering av elever, skolskjutsansökan, import av barn, elever och vårdnadshavare i skola24. Se vidare under avsnittet om *Digitalisering av processer under Väsentliga händelser*.

Arbetet med att utveckla våra arbetssätt för höjd kvalitet och gott bemötande kommer att fortsätta under år 2020. Ett led i detta arbete är initierat arbete med verksamhetsutveckling med stöd av digitalisering.

Ett starkare samhällsengagemang

Barn- och skolnämnden ska bedriva en likvärdig förskola och skola av hög kvalitet för att bidra till jämlika livsvillkor för barn och elever i Lunds kommun. I verksamhetsplanen angavs strategier som följs upp nedan:

- Samtliga förskolor och skolor har upprättat en plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier som ett led i att säkerställa samtliga barn och elever en trygg undervisningsmiljö. Förvaltningen kommer att under 2019 arbeta fram rutiner och riktlinjer för att förenkla processen samt följa upp förskolornas och skolornas arbete inom området.

Barn- och skolnämnden har idag en förvaltningsgemensam rapportmall med tillhörande anvisningar och rutiner för samtliga enheter inom förskola och skola. Årligen, från och med hösten 2019, upprättar rektorerna en plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier i den rapportmall som utarbetats.

- Barn- och skolförvaltningen har ett ändamålsenligt systematiskt kvalitetsarbete, gemensamma rutiner, dokument och processer för att skapa förutsättningar för en likvärdig förskola och skola.

Arbetet med att bygga upp ett det systematiskt kvalitetsarbetet på huvudmannanivå är påbörjat i samverkan med Skolverket inom ramen för Samverkan för bästa skola. (se avsnitt 2.2.4.1)

- Barn- och skolförvaltningen utvecklar arbetet när det gäller exempelvis extra anpassningar och särskilt stöd samt elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete i samtliga verksamheter, som ett led i att ge alla barn och elever förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Fortbildningsinsatser har genomförts under hösten 2018 och våren 2019. I samband med återkopplingstillfällena gällande extraordinärt stöd lyftes vidare behov av stöd när det gäller exempelvis pedagogisk bedömning och utredning till grund för beslut om åtgärdsprogram. Kartläggning av elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete har ännu ej påbörjats men planeras genomföras under 2020.

Ett grönt föredöme

I Lunds kommuns förskolor och skolor är lärande för hållbar utveckling (LHU) en naturlig del av undervisningen och den dagliga verksamheten. Det utgör en naturlig del utifrån det övergripande läroplansuppdraget (Skolverket, 2016) och FN:s Globala mål, men även utifrån pedagogernas medvetna val. LHU handlar i grund och botten om hur förskolor och skolor genom sin undervisning bidrar till medvetenhet, förbereder eleverna till ett aktivt deltagande i samhället och till att utveckla barns och elevers förmåga att ta ett personligt ansvar för sitt handlande och vår gemensamma framtid. I Lunds kommuns miljömålsprogram LundaEko återfinns målet att samtliga för- och grundskolor ska erhålla en utmärkelse för LHU. År 2019 arbetade 97 procent av för- och grundskolorna mot en utmärkelse och utsikterna för att nå målet under 2020 är inom räckhåll. Från och med 2019 ingår också barn- och skolnämnden tillsammans med utbildningsnämnden i ett nationellt chefsnätverk för LHU. Lunds kommun vill fortsatt gå i täten och tillsammans med andra aktörer skapa en gemensam kunskapsbas utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Barn- och skolnämnden arbetar medvetet för att barn och elever i Lund ska utveckla handlingskompetens för en hållbar samhällsutveckling.

I takt med att kraven på en miljöanpassad verksamhet ökar och i linje med att barn och elevers intresse och engagemang för hållbarhetsfrågor tilltar, utvecklas nämndens hållbarhetsarbete fortlöpande. I och med projektet *Klimatneutrala Lund 2030* arbetar barn- och skolnämnden tillsammans med övriga nämnder och med samarbetspartners som exempelvis Lunds universitet och IVL Svenska miljöinstitutet, med utmaningen att öka takten i klimatarbetet. Projektets mål är att hitta ändamålsenliga lösningar på klimatutmaningens olösta problem i Lunds kommun, genom en innovationsprocess. Barn- och skolnämnden kommer under Lunds hållbarhetsvecka 2020 att tillsammans med samarbetspartners genomföra ett Klimathack där Lunds unga får möjlighet att delta i innovationsprocessen.

Parallellt med det hållbarhetsarbete som bedrivs inom ramen för undervisningen, pågår ett ständigt förbättringsarbete med att minska verksamheternas negativa miljö- och klimatpåverkan. Barn- och skolnämnden arbetar systematiskt med miljöledning för att uppnå såväl internationella som nationella miljömål samt för att uppnå målen i LundaEko och bidra till Lund som ett grönt föredöme.

Kommunfullmäktiges särskilda uppdrag till nämnderna

Särskilda uppdrag	Status	Kommentar
Kartlägga hedersrelaterat våld	Pågående	

Barn- och skolnämnden har förvaltningsrepresentanter i en övergripande arbetsgrupp som har bildats, samordnas och leds av kommunkontoret. Kartläggningen genomförs av en forskare med expertis inom området hedersrelaterade frågor.

Kartläggningen kring hedersrelaterat våld baseras på empiriskt underlag av både kvalitativ och kvantitativ karaktär. Den kvalitativa datan baseras på informationsinhämtning genom olika kanaler, främst genom exempelvis fokusgruppsintervjuer med professionella, exempelvis elevhälsan, rektorer, med elever på högstadiet och gymnasiet samt individuella intervjuer med berörda. Den kvantitativa datan som har planerats av kommunkontoret kommer att samlas in i åk 8 och gymnasiet åk 2. Det genomförs genom att kommunkontoret lägger till två enkätfrågor rörande heder som ställs i samband med att LUNK 2020 genomförs under vårterminen 2020.

Under kartläggningsfasen genomförs också fortbildningsinsatser riktad till personal som i det dagliga arbetet träffar barn och unga. I barn- och skolnämndens fall rör det alltså personal inom såväl förskolan som grund- och grundsärskolan.

Processen inleddes under våren 2019 och kommer att fortgå till mars 2020

Resultat

Resultaträkning (431)

(Mnkr)	Budget 2019	Utfall 2019	Utfall 2018
Intäkter	454,9	395,5	413,9
Kostnader	-3 106,4	-3 055,2	-3 003,8
Avskrivningar	-12	-13,4	-15,9
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER	-2 663,5	-2 673,1	-2 605,8
Finansiella kostnader	0	0	0
RESULTAT EFTER FINANSIELLA POSTER	-2 663,5	-2 673,2	-2 605,8
Kommunbidrag	2 663,5	2 663,5	2 528
Nämndsbidrag/Resursfördelning	0	0	0
RESULTAT	0	-9,6	-77,8

Analys av resultatet

Barn- och skolnämnden redovisar ett negativt resultat motsvarande **-9,6 mnkr** år 2019, i jämförelse med tilldelad ram på 2 663,5 mnkr. Detta är en resultatförbättring motsvarande +68,2 mnkr jämfört med år 2018, då nämnden redovisade ett resultat om -77,8 mnkr. Den främsta orsaken till det förbättrade resultatet är att volymavvikelsen avseende barn och elever har varit avsevärt lägre år 2019 jämfört med år 2018, men det förbättrade resultatet är också en följd av att resultatet för utbildningsområdenas enheter har förbättrats, från -15,8 mnkr 2018 till +5,7 mnkr 2019.

I nämndens redovisade resultat för året finns en extraordinär post som avser en bokföringsteknisk justering motsvarande **-16,7 mnkr**. Justeringen avser kostnad för skolpeng till fristående förskolor och fritidshem för en månad extra år 2019. Detta görs i syfte att från och med år 2020 komma i fas med utbetalningarna så att de bokförs samma månad som utbetalningen faktiskt sker och inte månaden efter, vilket tidigare varit det vedertagna tillvägagångssättet.

Därutöver har barn och skolnämnden även andra justeringsposter kopplade till principerna för hantering av uppkomna budgetavvikelser, vilka motsvarar **+7,9 mnkr**. Här ingår främst volymavvikelser till följd av antal barn och elever, enligt finansieringsprincipen i resursfördelningsmodellen för skolpeng och lokalbidrag. Volymavvikelserna motsvarar totalt +8,6 mnkr, där det samlade resultatet hänförs till -4,7 mnkr inom förskolan till följd av färre barn (-95 barn) och +13,3 mnkr inom grundskolan med tillhörande fritidshemsverksamhet till följd av fler elever (+102 elever i grundskolan och +95 elever i fritidshemmet). Övriga avräkningsposter är barn- och elevförsäkringar (+0,6 mnkr), Innomhusmiljöprojekt (+0,1 mnkr), Små skolor på mindre orter (-1,0 mnkr), Öppen förskola (-0,5 mnkr).

Efter kompensation för volymavvikelser, andra justeringar och avdrag för den extraordinära posten redovisar barn- och skolnämnden ett positivt resultat på **+14,9 mnkr**.

Resurser och Verksamheter	Resultat MNSEK
Skolpeng	-23,0
Lokaler	-6,5
Taxor och avgifter	-1,9
Nämnd och förvaltningsledning	0,6
Förvaltningen gemensamt	6,4
Särskilda verksamheter	9,1
Delsumma Centrala enheter	-15,3
Förskola gemensamt	0
Utbildningsområde 1 Förskola	1,2
Utbildningsområde 2 Förskola	-3,6
Utbildningsområde 3 Förskola	-0,4
Delsumma Förskola	-2,8
Utbildningsområde 4 Grundskola	2,5
Utbildningsområde 5 Grundskola	2,8
Utbildningsområde 6 Grundskola	7,0
Utbildningsområde 7 Grundskola	-3,7
Delsumma Grundskola	8,5
Totalt resultat	-9,6

Lokaler

Barn- och skolnämndens resultat avseende lokaler motsvarar -6,5 mnkr. Avvikelsen kan framför allt hänföras till högre kostnad för lokalbidrag till enskilda huvudmän jämfört med tilldelad ram, vilket uppstått till följd av ökat antal barn och elever inom fristående förskolor och skolor i kommunen. En mindre del av avvikelsen är en följd av ökade kostnader för evakuering, för projekt avseende förbättrad inomhusmiljö på olika

förskolor samt för flytt av Delfinens skola och Sagostundens förskola (numera Delfinens förskola) till nya lokaler.

Taxor och avgifter

Nämndens resultat avseende taxor och avgifter motsvarar -1,9 mnkr. Avvikelsen hänförs till att intäkterna, i form av avgifter som vårdnadshavare betalar för förskoleplats varit lägre på grund av färre barn inom förskolans verksamhet än vad budgeten beräknats utifrån.

Styrning och ledning

Nämnd och förvaltningsledning redovisar ett positivt resultat på +0,6 mnkr, vilket framför allt kan hänföras till vakanser under året inom ekonomiavdelningen och kvalitet- och myndighetsavdelningen.

Förvaltningens gemensamma resurser genererar ett överskott motsvarande +6,4 mnkr, varav anslaget för oförutsedda behov redovisar ett överskott om +3,3 mnkr. Övriga överskott har uppstått mot bakgrund av att resurser avsedda för gemensamma satsningar och nya förskole- och fritidshemsavdelningar inte tagits i anspråk.

Förvaltningens kostnader för IKT och system har däremot blivit 1,7 mnkr högre jämfört med vad som var budgeterat främst till följd av ökade systemkostnader.

Särskilda verksamheter

Nämndens resultat avseende särskilda verksamheter motsvarar +9,1 mnkr. I nämndens särskilda verksamheter ingår bland annat förvaltningsövergripande resurser, såsom Naturskolan, Pedagogiska resursenheten, ekonomiska resurserna för skolskjuts, grundsärskola, ersättning för nyanlända elever, Lundavälkomsten (grundskola), skolavgifter för elever i specialskolor, obligatorisk lovskola, ekonomiska resurser för extraordinärt stöd till barn och elever med omfattande behov av särskilt stöd, obligatorisk prao samt bidrag till små skolor på landsbygden.

Överskottet inom särskilda verksamheter förklaras genom färre elever, folkbokförda i lund, än planerat för i grundsärskolans verksamhet. Även kostnaderna avseende nyanländpeng har under år 2019 varit lägre jämfört med budget, till följd av färre antal elever utifrån gällande kriterier. Även bidrag till små skolor på landsbygden har varit lägre än budget då färre enheter uppfyllt kriterierna än beräknat. Överskottet inom nämndens särskilda verksamheter hänförs också till Pedagogiska resursenheten. Enheten, som arbetar med att stödja och utveckla organisation, profession, undervisning och lärmiljöer i förskola och skola, har under året haft vakanta tjänster. Tillsättning av tjänsterna har avvaktats till följd av pågående arbete avseende enhetens behov av kompetens i förhållande till identifierade behov i nämndens olika verksamheter.

I det positiva resultatet för särskilda verksamheter finns också redovisade underskott. Det största underskottet inom budgetposten särskilda verksamheter kan hänföras till ökat antal elever i specialskolor. Även kostnaden för extraordinärt stöd har varit högre jämfört med vad som var budgeterat. Ökad kostnad för barn-elevolycksfallsförsäkringen ger också upphov till underskott.

Utbildningsområde 1-3, förskolor

Förskolans verksamheter redovisar sammantaget ett negativt resultat motsvarande -2,8 mnkr. Resultaten mellan både utbildningsområdena och enheterna inom dessa varierar kraftigt, men generellt har förskolorna haft svårt att ställa om verksamheten för att få ner personalkostnader när antalet barn blivit färre än budgeterat. Vidare har Lunds kommun ett antal mindre enheter. Flera av dessa har svårt att redovisa positiva resultat

givet deras maxkapacitet på antal barn.

Utbildningsområde 1 redovisar ett överskott motsvarande +1,2 mnkr, även om det inom utbildningsområdet finns enheter som har stora utmaningar. Dessa finns primärt i Södra Sandby där underskottet uppgår till -2,3 mnkr, vilket är ett resultat av färre antal barn än budgeterat i kombination med att organisationen inte anpassats i förhållande till de förändrade förutsättningarna i barnantal. Åtgärder som exempelvis minskat användande av vikarier vidtogs under hösten, men underskottet kunde inte fullt ut balanseras av detta. Samtidigt redovisar Uroxen, Ormen Långe och Stormhatten ett överskott om +3,1 mnkr, vilket främst är en följd av ökat antal barn än budgeterat.

Utbildningsområde 2 redovisar ett negativt resultat på -3,4 mnkr. Regnbågens förskolas andel är -0,9 mnkr, vilket delvis kan härledas till bristande styrning av enheten då det varit förändringar på rektorspositionen. Antalet barn på enheten har under hela året varit färre än budgeterat och organisationen har inte justerats i förhållande till det. Röda stugan, som även ansvarar för förvaltningens OB-verksamhet, redovisar ett underskott på -1,8 mnkr. Verksamheten utreds för närvarande av verksamhetsansvarig chef, utbildningschefer samt rektor med stöd av kvalitets och myndighetsavdelningen. Inom ramen för densamma kommer översyn av samverkansavtal, policy, regler och placering av barn och elever att ske. Underskottet drivs av gällande arbetstidsregler samt förändring från ensamarbete till att personalen alltid är två.

Förskolorna inom utbildningsområde 3 redovisar ett underskott motsvarande -0,4 mnkr. Inom området har ett antal enheter inte klarat av att ställa om organisationen när antalet barn har blivit färre än budgeterat. Underskottet drivs även av att små enheter med endast en till två avdelningar har svårt att få verksamheten att gå runt utifrån det antal barn de kan ta emot. Även ett högre nyttjande än beräknat av förskolebussen har varit kostnadsdrivande, vilket bidragit till områdets negativa resultat.

Utbildningsområde 4-7, grundskola, grundsärskola och fritidshem

Verksamheterna grundskola, grundsärskola och fritidshem redovisar sammantaget ett positivt resultat motsvarande +8,5 mnkr. Flera enheter har bidragit till det sammantaget positiva resultatet, samtidigt som det finns enheter som redovisat negativa resultat. Positivt resultat har främst större grundskolor redovisat, vilka ofta har bättre förutsättningar att organisera sig effektivt jämfört med vad mindre enheter har möjlighet till. Även grundskolor som har hög efterfrågan på platser uppges generellt haft ekonomiskt goda förutsättningar, eftersom de kunnat hålla konstanta klasstorlekar till följd av att lediga platser snabbt fylls om elever slutar.

Bland de grundskolor som redovisat positivt resultat finns flera lågstadienheter. Flera lågstadienheter har år 2019 haft extra resurser i form av statsbidrag, såsom fritidshemssatsning och lågstadiesatsning, vilket påverkat enheternas förutsättningar positivt. Fritidshemssatsningen och lågstadiesatsningen upphör dock från och med januari respektive höstterminen år 2020.

Av de enheter som vid årets slut redovisat ett negativt resultat är flera mindre enheter. Mindre enheter innebär oftast större utmaningar när det gäller en effektiv organisation som kan anpassa organisation i förhållande till förändringar i elevantal och klasstorlekar. Flera mellanstadienheter och samtliga högstadienheter i de östra tätorterna och Stångby redovisar negativa resultat. Dessa enheter har mycket svårt att påverka elevantalet och därmed fylla tomma platser med nya elever, eftersom det sällan finns något söktryck annat än av de som är boende i tätortens upptagningsområde.

Utbildningsområde 4 redovisar ett positivt resultat motsvarande +2,5 mnkr. I området ingår Lerbäckskolan samt grundskolorna i Södra Sandby, Revinge, Håstad, Stångby, Vallkärra och Gunnesbo samt BUP-skola, sjukhusskola och Stenröse grundsärskola. Utbildningsområdet består av många mindre grundskolor. Utifrån de svårigheter som redogjorts för inledningsvis kopplat till mindre enheter, har det under 2019 gjorts organisatoriska förändringar på enheter som vid årets början inte hade en budget i balans. De största positiva resultaten står Kulparkskolan (+1,4 mnkr) och Lerbäckskolan (+1,2 mnkr) för medan det största negativa resultatet finns på Killebäckskolan (-1,6 mnkr).

Utbildningsområde 5 redovisar ett positivt resultat motsvarande +2,8 mnkr. Grundskolorna inom utbildningsområdet finns i Veberöd, Norra Fäladen och Östa Torn. Även kommunens fyra enheter för kommunala särskilda undervisningsgrupper (KSU) ingår i området, vilka redovisar ett positivt resultat om +0,7 mnkr vilket ingår i områdets samlade resultat. Även i område 5 finns det enheter som haft utmaningar när det gäller budget i balans. Framförallt gäller detta Svaleboskolan i Veberöd där förändringar i organisationen varit nödvändig. Backaskolan har ett stort positivt resultat (+2,2 mnkr). Skolan är en stor lågstadienhet med fritidshem som haft betydligt fler elever än budgeterat, samtidigt som det periodvis funnits vakanser.

Utbildningsområde 6 redovisar ett positivt resultat motsvarande +7,0 mnkr. Grundskolorna i området består av Tunaskolan inklusive grundsärskola och grundskolor/grundsärskolor i Dalby, Torna Hällestad och Linero samt Mårtens Fälad. Grundsärskolorna i utbildningsområdet redovisar ett negativt resultat om -0,5 mnkr. Områdets positiva resultat har successivt ökat under året. Samtliga enheter har uppmanats till återhållsamhet och att noga pröva nya behov. Exempelvis har flera vakanta tjänster inom området inte tillsatts. De största positiva resultaten står Vikingaskolan (+3,1 mnkr), Nyvångskolan (+1,8 mnkr) och Hagalundskolan (+ 1,4 mnkr) för. Tunaskolan är den enda skolan i området som redovisar ett negativt resultat (-1 mnkr). Detta resultat kommer förbättras, eftersom resultatet för Tunaskolans grundsärskola delvis kommer justeras.

Utbildningsområde 7 redovisar ett negativt resultat motsvarande -3,7 mnkr. Grundskolorna och grundsärskolorna inom utbildningsområdet finns i Genarp samt i södra och västra delarna av centrala Lund. Grundsärskolorna inom utbildningsområdet redovisar ett underskott om -2,3 mnkr. De största positiva resultatet står Järnåkraskolan (+1,3 mnkr) för. Palettskolan och Apelskolan redovisar relativt stora negativa resultat i förhållande till skolornas omsättning (-1,9 mnkr respektive -1,5 mnkr). De båda skolorna har haft hög bemanning i förhållande till elevantal och behöver fortsatt arbeta med åtgärder för att komma i ekonomisk balans. Även Fågelskolan redovisar sammantaget ett negativt resultat (-1,8 mnkr), vilket motsvarar grundsärskolans del av resultatet. Detta resultat kommer förbättras, eftersom resultatet för Fågelskolans grundsärskola delvis kommer justeras.

Investeringar

Investeringsredovisning

(Mnkr)	Budget 2019	Utfall 2019	Utfall 2018
Inventarier, fordon	-18	-5,5	-8,9
TOTALT	-18	-5,5	-9,1

Analys av investeringar

Årets investeringar uppgår till -5,5 mkr och består bland annat av inventarier till Delfinens nya skola och förskola, Lerbäckskolans nya idrottshall, Solbjers förskola samt för klassuppsättningar till följd av fler elever på ett par skolor. Utfallet motsvarar en positiv avvikelse på +12 mkr. Överskottet förklaras delvis av att förvaltningen till delar inte blir kompenserad för ökade driftskostnader, vilket i sin tur innebär att skolor inte är lika benägna att avropa från investeringsramen. Positiv budgetavvikelse förklaras också genom att en ny investeringsprocess tagits fram och implementerats under våren 2019, vilket kan ha inneburit att vissa investeringar senarelagts. Utfallet för förvaltningens investeringar 2018 var 9,1 mkr.

Personal

Antal anställda

Arbetad tid, årsarbetare netto

2019	2018	2017	2016
3 875,7	3 592,3	3 323,6	3 170,9

Antal anställda

	31 dec 2019	31 dec 2018	31 dec 2017	31 dec 2016
Anställda kvinnor totalt	2 804	2 879	2 895	2 768
Anställda män totalt	725	755	744	681
Antal anställda totalt	3 529	3 634	3 639	3 449

Enligt redovisad statistik har antalet anställda minskat med 105 personer. Statistiken bör läsas med försiktighet då nytt personalsystem införts samtidigt som de två tidigare barn- och skolförvaltningarna blivit en. Mot bakgrund av det kan redovisad statistik innebära osäkerhet i siffror och således även i jämförelse.

Det har skett organisationsförändringar under 2019, vilket kan vara en bidragande orsak till en minskning av antalet anställda. Vid organisationsförändringar kan det uppstå möjligheter att organisera verksamheten på ett annorlunda och mer effektivt sätt. Sannolikt är både avveckling av statsbidrag för extratjänster och enheternas omställningsarbete inför kommande budget av större betydelse för de resultat som redovisas.

Då det råder stor osäkerhet om redovisad statistik är korrekt begränsas förutsättningarna för en djupare analys.

Personalomsättning

Personalomsättning

2019	2018	2017
15%	13%	14%

Personalomsättning utvalda yrkesgrupper

Yrkesgrupper	2019	2018	2017
Förskollärare	16 %	14 %	18 %
Lärare grundskola senare år	18 %	13 %	12 %
Lärare grundskola tidigare år	19 %	14 %	12 %

Personalomsättningen har ökat sedan föregående år.

I nedanstående tabell framgår avgångsorsak och hur många procent av den personal som slutat som uppgett respektive orsak:

Avgångsorsak	2019 Avgångar	2019 Avgångar %	Total Avgångar	Total Avgångar %
Annan orsak	21	5%	21	5%
Egen begäran	360	77%	360	77%
Omorganisation	3	1%	3	1%
Pension	71	15%	71	15%
Sjukers	1	0%	1	0%
Visstid upphört	9	2%	9	2%
Total	465	100%	465	100%

Den främsta orsaken till avgång utgörs av egen begäran, men därefter är det främst pension som utgör orsak avslut.

Personalomsättning redovisas för ovan yrkeskategorier mot bakgrund av att de utgör några av förvaltningens största yrkesgrupper samt utifrån att det är inom dessa yrkeskategorier som förvaltningen ser den största omsättningen. Inom samtliga tre redovisade yrkeskategorier har personalomsättning ökat. En bidragande orsak till detta är att de redovisade yrkeskategorierna är bristyrken, vilket innebär att det mellan kommunerna i Skåne råder konkurrens om samma kompetens och medarbetare.

Förvaltningen har from den 1 januari 2019 en ny organisation som ska möta verksamhetens behov och utmaningar. Kommunen kommer utifrån HR Agenda 2020 att arbeta med kompetensförsörjning på kort och lång sikt. I detta arbete ingår att respektive förvaltningen identifierar lokala behov samt upprätta aktiviteter för att möta dessa.

Kompetensbehovet på kort och lång sikt

Yrkesgrupper	Antal anställda 2018	Behov anställda 2020	Gap antal anställda 2020	Rekryteringsbehov 2020
Barnskötare	468	435	475	-7
Elevassistent	157	160	162	-5
Fritidspedagog	247	221	255	-8
Förskollärare	667	628	677	-10
Lärare grundskola, senare år	304	270	314	-10
Lärare grundskola, tidigare år	475	421	491	-16
Lärare idrott, hälsa, slöjd, hemkunskap	141	120	146	-5
Rektor	84		87	-3

Speciallärare	86	66	89	-3
Specialpedagog	78	71	81	-3

Gap-analysen beräknas på tillsvidareanställningar, men siffrorna i tabellen bör läsas med stor försiktighet. Sammanslagning av två förvaltningar till *en* barn och skolförvaltning samt ett nytt personalsystem gör att siffrorna måste läsas och tolkas med stor försiktighet. Exempelvis uppges i gap-analys 2018 (uttag maj 2018) att det fanns 667 tillsvidareanställda förskollärare i inom barn- och skolförvaltningen, medan motsvarande siffra idag (urval maj 2018) visar 641 tillsvidareanställda förskollärare. Det gör att det är svårt att resonera kring om förvaltningen närmar sig det uppskattade behov som angavs för 2020. Även om redovisad statistik inte kan anses helt tillförlitlig, tyder den på att antalet anställda inom barn och skolförvaltningen minskat under 2019, vilket också ger utslag i tabellen ovan.

För att arbeta proaktivt med kompetensförsörjningen har barn- och skolförvaltningen arbetat med flera olika insatser under 2019. För första gången var barn- och skolförvaltningen kompetenspartner under SETT SYD-mässan. Det innebär att förvaltningen bidrog med talare till pedagogik- och didaktikspåret i programmet samt till Teach Meet, ett mingel för pedagoger med korta miniföreläsningar. Goda insatser från förvaltningens rektorer och pedagoger bidrog till att många mässbesökare var intresserade av att veta mer om barn- och skolförvaltningen som arbetsgivare.

Barn- och skolförvaltningen har även medverkat vid arbetsmarknadsdagar som anordnades av Malmö universitet och som främst riktade sig till studerande som utbildar sig till förskollärare, lärare samt studie- och yrkesvägledare. Förvaltningen samarbetade med Utbildningsförvaltningen och många nyfikna mässbesökare gavs möjlighet att träffa och samtala med olika ambassadörer från förvaltningens verksamheter, bland annat HR-konsulter, rektorer, förskollärare och grundskollärare. Det gavs också utrymme för erfarenhetsutbyte med arbetsgivare i regionen, vilka står inför motsvarande rekryteringsutmaning som barn- och skolförvaltningen.

Under året har Lunds kommun vidare varit medarrangör på Framtidsmässan, Sveriges största karriärevent för och om offentlig sektor. Barn och skolförvaltningen var representerad för att sprida kunskap om våra yrkeskategorier, synliggöra förvaltningen som potentiell arbetsgivare, men även för fånga framtida medarbetare som redan nu var intresserade av att kombinera arbete med sina högskolestudier.

En viktig rekryteringskanal och som resulterar i värdefulla möten är de många studerande från Lunds- respektive Malmö universitet, Kristianstad högskola samt gymnasieskolan Vipan i Lund. Genom den verksamhets-/arbetsplatsförlagda delen av utbildningen inom förvaltningens förskolor, grund- och grundsärskolor ges en värdefull möjlighet att visa upp förvaltningens verksamheter, samtidigt som kontakter knyts med framtida medarbetare.

Heltid som norm

Andel heltidsanställda förvaltning

dec 2019	dec 2018	dec 2017
81%	81%	79%

Andel heltidsanställda utvalda yrkesgrupper

Yrkesgrupper	2019	2018	2017
Barnskötare	75 %	76 %	69 %
Elevassistenter	55 %	55 %	56 %
Fritidspedagog	88 %	86 %	82 %
Förskollärare	90 %	90 %	88 %
Lärare grundskola, senare år	86 %	85 %	86 %
Lärare grundskola, tidigare år	91 %	93 %	93 %

I redovisad statistik ingår samtliga månadsavlönade (tillsvidare + vik/ava). Generellt sett är andelen heltidsanställda högre för förvaltningens tillsvidareanställda personal. Andelen tillsvidareanställda som är heltidsanställda uppgår till drygt 85 %.

Medarbetares möjlighet att arbeta heltid är en viktig fråga för barn- och skolförvaltningen och är en av flera viktiga förutsättningar i arbetet med att vara en attraktiv arbetsgivare. För att klara verksamhetens rekryteringsutmaningar, är arbetet med heltidsfrågan av stor betydelse. Den uppföljningen som genomförts på området visar att andelen heltidsanställda i stort är oförändrad, även om mindre förändringar skett inom några yrkeskategorier. Den förändring det innebär att som kommun gå ifrån att vara en deltidorganisation till att bli en heltidsorganisation är viktig, men inte enkel. Samarbete mellan olika verksamhetsområden och förvaltningar kommer att vara en nödvändighet och i vilka sammanhang det är möjligt samt vilka förutsättningar som då behöver säkerställas för en sådan övergång behöver beredas.

Hälsa och arbetsmiljö

Frisknärvaro

Frisknärvaro (andel medarbetare som inte har någon sjukskrivningsperiod det senaste året)

Utfall 2019	Utfall 2018	Utfall 2017
28%	27,5%	29,4%

Sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid

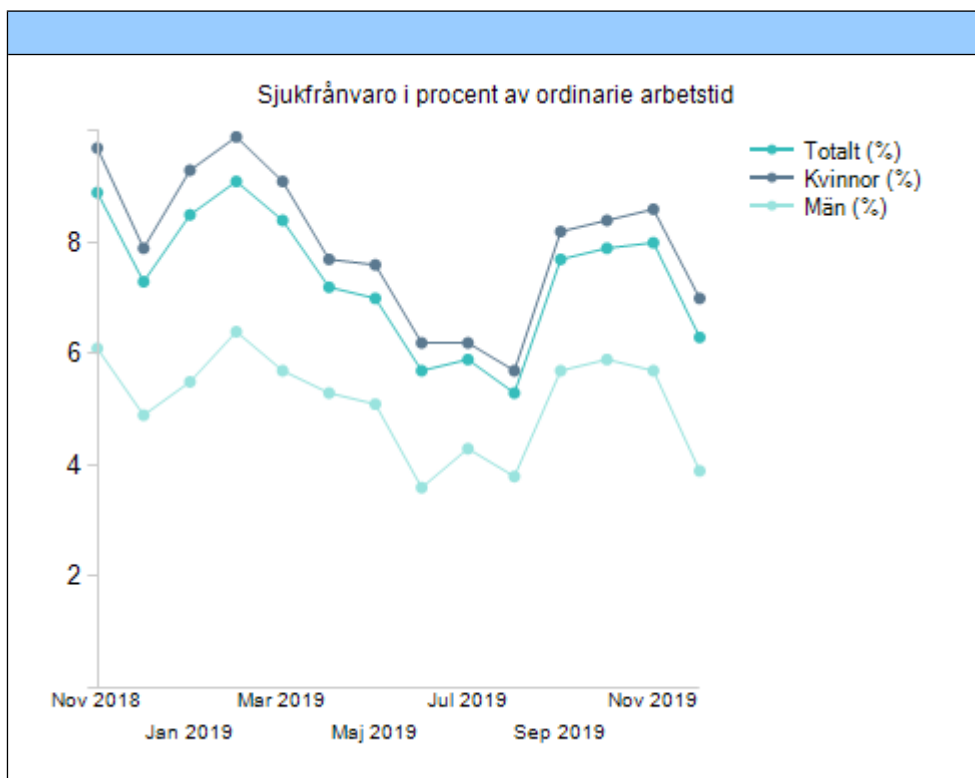
Nyckeltal	2019	2018	2017
Sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid - kvinnor	7,9	8,5	8,4
Sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid - män	5,1	4,9	4,6
Sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid - total	7,3	7,7	7,6

Sjukfrånvaro 60 dagar eller mer

Nyckeltal	2019	2018	2017
Sjukfrånvaro 60 dagar eller mer i procent av total sjukfrånvarokvinnor	56,4	55,3	57,9

Nyckeltal	2019	2018	2017
Sjukfrånvaro 60 dagar eller mer i procent av total sjukfrånvaro - män	47,6	35,9	37,4
Sjukfrånvaro 60 dagar eller mer i procent av total sjukfrånvaro - total	55,1	52,7	55,3

Sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid, utveckling

Sjukfrånvaro åldersuppdelad

Nyckeltal	2019			2018		
	Kvinnor 2019	Män 2019	Totalt 2019	Kvinnor 2018	Män 2018	Totalt 2018
Sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid <= 29 år	6,5%	6%	6,3%	8,3%	6%	7,6%
Sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid 30-49 år	7,5%	4,3%	6,9%	8,2%	4,1%	7,3%
Sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid >= 50 år	8,7%	6%	8,3%	8,9%	5,4%	8,3%

Analys av sjukfrånvarons förändringar

Redovisad statistik behöver, av samma skäl som redogjorts för i tidigare personalavsnitt, läsas och tolkas med försiktighet. Statistiken tyder dock på att den totala sjukfrånvaron i förvaltningen har minskat sedan föregående år. Det finns ett positivt samband mellan god arbetsmiljö, bra arbetsklimat och låg sjukfrånvaro. Barn- och skolnämnden har, liksom övriga nämnder i Lunds kommun, målet att sjukfrånvaron ska minska med 10% jämfört med i fjol. Trenden är att sjukfrånvaron bland nämndens

anställda minskar. Sjukfrånvaron är dock fortfarande hög och det är därmed av vikt att nämndens aktiva arbete med frågan fortgår.

Det är åldersgruppen över 50 år som har den högsta procentuella ökningen och det är i denna åldersgrupp som siffrorna är högst även under de två tidigare åren.

Kommunen har under 2019 upphandlat rehabiliteringsverktyget Adato som kommer att implementeras under de första månaderna 2020. Detta verktyg ska stödja cheferna i deras arbete utifrån rehabiliteringsprocessen och även underlätta dokumentationen i rehabiliteringsärendena. Förvaltningen arbetar nära bland annat Företagshälsovården i rehabiliteringsarbetet. Förvaltningens ambition är att arbeta med förebyggande insatser, tidiga signaler och verktyg så som "puls" kan stödja arbetet när det gäller att snabbt identifiera och agera utifrån målet om en god arbetsmiljö.

Frisknärvaron inom förvaltningen har ökat i jämförelse med föregående år. Arbetet med att verka för god hälsa och ytterligare förbättring av frisknärvaron kommer att ingå i förvaltningens fortsatta arbete utifrån framtagna kommunövergripande hälsoplan.

Mot bakgrund av att antalet män som arbetar inom barn- och skolnämndens verksamheter är väldigt få, bedöms det inte ändamålsenligt att jämföra sjukfrånvaron utifrån perspektivet kön.

Arbets skador och tillbud

Orsak	Antal 2019	Antal 2018	Antal 2017
Tillbud	463	192	101
Skada utan frånvaro	445	295	311
Skada med frånvaro	45	26	24

Andelen tillbud har ökat inom förvaltningen. Att andelen har ökat beror sannolikt på att medarbetaren har en högre medvetenhet om att anmäla tillbud i ett led att förebygga arbets skador. Slutsatsen dras utifrån att informations- och utbildningsinsatser genomförts på området under 2019. Tillbudsanmälningarna bidrar till en ökad möjlighet att vid uppföljning kunna se eventuella mönster och på så sätt ökar arbetsgivarens förutsättningar att arbeta med tidiga åtgärder för god arbetsmiljö.

Bakgrunden till att skador med och utan frånvaro ökat behöver analyseras vidare.

Antal anställda per chef

Barn- och skolförvaltningen arbetar aktivt med att uppnå kommunens arbetsmiljömål avseende att antalet chefer med färre än 30 medarbetare ska öka.

Skolledarorganisationen har setts över och inom ramen för det arbetet har ovan mål avseende antal medarbetare per chef utgjort en av flera bärande principer.

Statistik avseende antalet chefer som har fler eller färre än 30 medarbetare år 2019 samt i jämförelse med tidigare år, går inte att redovisa med anledning av byte av personalsystem samt till följd av att två förvaltningar blivit en.

Miljö

I följande avsnitt redovisas nämndens miljöarbete inom ramen för Lunds kommuns program för ekologisk hållbarhet (LundaEko II) och förvaltningens miljöledningssystem.

Nämndens miljömål och resultat

I tabellen nedan redovisas bedömningar av de delmål i Lunds kommuns program för hållbar utveckling (LundaEko II) som nämnden är ansvarig för.

Mål	Delmål
1. Att motivera alla som bor och verkar i Lunds kommun att agera för en hållbar utveckling.	1.1 Lunds kommun ska, utifrån samtliga prioriterade områden i LundaEko II, bidra med kunskap, information, goda exempel och verktyg för att göra det enkelt att välja hållbara alternativ. Bedömning Kommer att klara målet
	1.2 Lunds kommun ska, utifrån samtliga prioriterade områden i LundaEko II, öka kunskapen samt utveckla samarbetet och dialogen kring hållbar utveckling inom organisationen samt med företag, universitet, organisationer och medborgare. Bedömning Kommer att klara målet
	1.3 Andelen grundskolor och förskolor med utmärkelser för lärande för hållbar utveckling ska öka till 100 procent 2020. Bedömning Osäkert
2. Alla som bor och verkar i Lunds kommun ska bidra till en mer hållbar konsumtion.	2.2 Vid alla Lunds kommuns upphandlingar av varor, produkter och tjänster ska det finnas hållbarhetskrav lägst enligt upphandlingsmyndighetens baskriterier eller motsvarande. Andelen upphandlingar där krav ställs, utöver basnivån, ska kontinuerligt öka. Bedömning Kommer att klara målet
	2.3 Varor, produkter och tjänster som upphandlas och köps av kommunen ska innehålla, eller ge upphov till, så lite som möjligt av miljö- och hälsofarliga ämnen, exempelvis mikroplaster. Bedömning Kommer att klara målet
	2.4 Vid alla Lunds kommuns upphandlingar där det föreligger risk för brott mot grundläggande arbetsvillkor och mänskliga rättigheter i leverantörskedjan ska sociala och etiska krav ställas och följas upp. Bedömning Kommer att klara målet
	2.5 År 2020 ska 100 procent av inköpskostnaden för livsmedel gälla ekologisk mat. Bedömning Riskerar att ej klara målet
	2.6 Lunds kommun ska kontinuerligt öka andelen upphandlade och inköpta produkter som är etiskt/rättvisemärkta. Bedömning Riskerar att ej klara målet
	2.7 År 2020 har den totala mängden avfall minskat genom årlig minskning med 2 procent sedan 2013. Bedömning Kommer att klara målet
	2.8 Andelen utsorterat avfall ur restavfallet ska öka till 65 procent 2020. Bedömning Osäkert
	3. Värna Lundabornas hälsa och miljön genom att minimera exponeringen för miljö- och hälsofarliga ämnen.
3.2 Det ska inte förekomma miljö- och hälsofarliga ämnen i Lunds kommuns verksamheter som rör barn och unga. Bedömning Osäkert	
4. Utsläppen av växthusgaser i Lunds	4.1 Utsläppen av växthusgaser i Lunds kommun ska minska med minst 80 procent till 2030

Mål	Delmål
kommun ska minska med minst 50 procent till 2020 jämfört med 1990 och vara nära noll 2050.	jämfört med 1990. Bedömning Osäkert
	4.2 Utsläppen av växthusgaser som uppstår vid produktion av varor och tjänster, som Lunds kommun köper, ska minska till 2020. Bedömning Går ej att bedöma
	4.3 Den kommunala organisationen ska vara fossilbränslefri senast 2020. Bedömning Osäkert
5. Alla som bor och verkar i Lunds kommun ska bidra till ett samhälle som är väl anpassat till pågående och förväntade klimatförändringar, och där negativa konsekvenser för människor, samhälle och miljö kan undvikas.	5.1 Lunds kommun ska ta fram en klimatanpassningsplan som hanterar förvaltningsövergripande klimatanpassningsfrågor senast 2018. Bedömning Går ej att bedöma
	5.2 Klimatanpassning ska integreras i kommunens processer och planering i alla berörda verksamheter. Bedömning Osäkert
6. Lunds kommun ska utveckla och underhålla hållbara stads- och tätortsmiljöer med människan i centrum.	6.5 Lunds kommun ska sträva efter att begränsa exponeringen för skadlig strålning så att människors hälsa och den biologiska mångfalden inte påverkas negativt. Bedömning Kommer att klara målet

Analys av miljömål och resultat

I Lunds kommuns förskolor och skolor är lärande för hållbar utveckling (LHU) en naturlig del av undervisningen och den dagliga verksamheten. Det utgör en naturlig del utifrån det övergripande läroplansuppdraget (Skolverket, 2016) och FN:s Globala mål, men även utifrån pedagogernas medvetna val. LHU handlar i grund och botten om hur förskolor och skolor genom sin undervisning bidrar till medvetenhet, förbereder eleverna till ett aktivt deltagande i samhället och till att utveckla barns och elevers förmåga att ta ett personligt ansvar för sitt handlande och vår gemensamma framtid.

Lund är en av de främsta kommunerna i Sverige när det kommer till kommunala miljöinsatser och tack vare ambitiösa politiska mål och engagerade medarbetare kan barn- och skolnämnden på nytt uppvisa goda resultat. Ett tydligt fokus 2019 har varit att fortsatt utveckla det systematiska kvalitetsarbetet knutet till LHU, genom att arbeta med Skolverkets utmärkelse *Skola för hållbar utveckling* samt Håll Sverige rents utmärkelse *Grön Flagg*. Skolledare och pedagogisk personal har även erbjudits fortbildning i ledarskap och organisation kopplat till LHU. Insatserna har bidragit till att nämnden nu närmar sig LundaEkos mål om att samtliga för- och grundskolor ska erhålla utmärkelsen *Skola för hållbar utveckling* respektive *Grön Flagg*, till 2020. Vid slutet av 2019 hade 80 procent av barn- och skolförvaltningens enheter uppnått målet. Eftersom det tar ett år att erhålla en utmärkelse väntar några enheter fortfarande på godkännande, men 97 procent av nämndens enheter har påbörjat arbetet. Arbetet med att samtliga enheter ska erhålla en utmärkelse fortsätter under 2020 genom bl.a. riktade informations- och utbildningsinsatser samt genom vägledning och processtöd från Naturskolan.

Naturskolan erbjuder fortsatt ett kursprogram till alla förskolor och skolor och som innefattar olika perspektiv av lärande för hållbar utveckling. Totalt genomfördes nio kurstillfällen år 2019 för sammanlagt 287 deltagare på teman som exempelvis; minskat matsvinn, tama och vilda bin samt skolgården - möjligt redskap mot psykisk ohälsa.

Med utgångspunkt i LundaKem och dess åtgärder samt kopplat till LundaEkos mål om att det inte ska förekomma några miljö- och hälsofarliga ämnen i verksamheter som avser barn och unga, arbetar barn- och skolnämndens verksamheter systematiskt med att minska produkter och material med kemikalier. Bland annat genom att inköpsrutiner setts över för att underlätta kemikaliesmarta val, gamla leksaker i plast rensas ut samt genom att materialval ses över vid exempelvis inköp av engångshandskar och skapandematerial. Arbetet intensifierades under vårterminen då närmre hundra miljöombud och skolledare genomgick en fortbildningsinsats kopplat till arbetet med en kemikaliesmart förskola och skola. Enligt det underlag som ligger till grund för årsredovisningen har under året 75 procent av alla förskolor och 49 procent av alla grundskolor F-9 inventerats med avseende på produkters innehåll av miljö- och hälsofarliga ämnen. Detta är en förbättring för förskolorna, men en försämring med 25 procentenheter för grundskolor F-9 jämfört med föregående år. Även om framför allt små barns är känsliga för kemikalier, behöver inventering och utrensning ske med motsvarande är systematik och regelbundenhet även inom grundskolorna. Att nämndens verksamheter fortsatt utvecklar sitt arbete även när det gäller miljö- och hälsofarliga ämnen är angeläget.

Trots många goda exempel på pedagogiska insatser kopplat till målen om en god avfallshantering saknas fullständigt underlag som kan påvisa att avfallshanteringen fungerar ändamålsenligt ur ett miljöperspektiv vid enheter. I och med arbetet med Lunds nya avfallsplan med tillhörande handlingsplan, som är förvaltnings-specifik, finns möjligheter att se över och systematisera arbetet ytterligare under 2020. Ambitionen är att både barn, elever och medarbetare ska kunna sortera och avyttra avfall på ett hållbart sätt, i enlighet med gällande avfallsförordning.

För att kunna anta de stora utmaningar som samhället står inför behöver barn och elever få den handlingskraft och framtidstro som krävs. Att arbeta med lärande för en hållbar utveckling är ett sätt att ge dem sådana verktyg. Arbetet med lärande för hållbar utveckling måste implementeras även fortsättningsvis i alla delar av verksamheten och miljömålen hållas synliga och levande från förskola till åk 9.